

ORNIS FENNICA

XXIII, N:o 4

SUOMEN LINTUTIETEELLISEN YHDISTYKSEN JULKAISEMA
UTGIVEN AV ORNITOLOGISKA FÖRENINGEN I FINLAND

1946, 1. XII.

Toimitus P. Palmgren, O. Kalela
Redaktion

Havaintoja Kemin kaupungin linnustosta.

PEKKA GRENQUIST.

Kemin kaupungin alue käsittää noin 15 km:n pituisen ja keskimäärin 4 km:n levyisen kaistaleen Pohjanlahden rantaa sekä rannikon edustalla olevan saariston noin 6—7 km:n leveydeltä, alkaen Kemijoesta pohjoisessa ja päättyen Simon pitäjän rajaan etelässä. Alueen keskellä on ns. vanha kaupunki, Sauvosaari, jonka maantieteellinen asema on 65° 44' p. l. ja 24° 34' i. p.

Kaupungin alueella on asukkaita noin 20,000, joista $\frac{1}{5}$ Sauvosaarella, loput kaupungin teollisuus- ja asutusalueilla Karihaarassa, Pajusaarella, Veitsiluodossa ym. Hajanainen asutus ei kuitenkaan näin laajalta alueelta ole pystynyt kokonaan hävittämään alkuperäistä luontoa. Alueella on runsaasti metsiä, soita, niittyjä ja muita vesijättömaita sekä saaria, joissa luonto on pysynyt enemmän tai vähemmän koskemattomana.

Alue on tyypillistä Pohjanlahden rannikkomaata, joka vain muutamain paikoin kohoaa toistakymmentä metriä merenpinnan yläpuolelle. Sauvosaaren kaupunginosan, joka kohoaa muuta ympäristöä korkeammalle, liittyy mantereeseen maaton lahdenpohjukka, Karjalahti, joka yhä keväällä lumen sulamisen aikana levittäytyy kilometrin pituisena vesilintuja ja kahlaajia houkuttelevana järvenä. Muut kummut kuten Peurasaari, Ritikka, Tervaharju, Ristikangas ym. ovat nekin varsinaista asutusaluetta, mutta jatkuvat asumattomina metsäisinä kankaina syvemmälle sisämaahan, missä mänty- ja kuusikankaat vuorottelevat metsä- ja avosoiden kanssa, joita täällä on lähes puolet metsäalasta. Samanlaisia kumpuisia kankaita ovat myös Ajoksen, Selkäsaaren ja Kuivanuoron saaret. Alavilla mailla ja purojen varsilla tavataan lehtoja, lehtomaisia kangasmetsiä ja lehtokorpia kuten esim. Ruonaojan varrella, Kiikelin niemessä ja Ajoksen saarella. Alueella on verrattain runsaasti tuoreita kangasmetsiä.

ja kuusi on mäntyä yleisempi. Maaperä on, kuten Kemi- ja Torniojoen välisellä alueellakin, monin paikoin varsin viljavaa. Alueen vaateliaista kasveista mainittakoon *Sparganium ramosum*, *Hydrocharis morsus ranae*, *Strathiotis aloides*, *Cyripedilum calceolus* ja *Achroanthes monophyllos*. — Rannat ovat kivikko-, niitty- ja hiekkarantoja.

SUOMEN KARTASTON 1925 mukaan on vuoden keskilämpö noin +0.6°, tammi-kuun noin -11° ja heinäkuun noin +15°. Vuotuinen sademäärä on noin 500 mm. Maa on lumen peittämänä noin 180 päivää vuodessa ja lumen syvyys on maaliskuun puolivälissä 85 cm. Saaristo jäätyy marraskuun alku-puolella, ja rannat vapautuvat jäistä keskimäärin toukokuun 21 päivänä.

Kemin kaupungin alueella tavattavista linnuista olen tehnyt havaintoja vuosina 1935—44 syyskuusta toukokuun loppuun, vuosina 1940—44 myös kesäisin. Sodanaikaisen reservipalveluksen takia, mutta myöskin muista syistä on havaintojen teko kuitenkin jäänyt sattumanvaraiseksi ja puutteelliseksi. Läheskään kaikkia havaintoja ei ole merkitty muistiin. Lajien luku-määräistä esiintymistä ei ole huomioitu muuta kuin muutamaan harvinaiseen lajiin nähden. Koska Oulun ja Tornion väliseltä rannikkoalueelta on kirjallisuudessa ollut verrattain vähän ja osaksi jo vanhentuneita tietoja, olen rohjennut julkaista seuraavassa esitetyt puutteellisetkin havaintoni Kemin kaupungin linnustosta.

Linnuston yleislunne.

Kemin kaupungin luonne laajana asutus- ja viljelysalueena Pohjanlahden alavalla rannikolla ja Kemijoen varrella on luonnollisesti painanut leimansa pesimälinnustoon. Viljelysmailla ja varsinaisella asutusalueella sekä näiden läheisyydessä on tavattu mm. seuraavat lajit (harvinaiset suluissa): *Corvus cornix* ²⁾, *Pica pica* ²⁾, *Garrulus glandarius* ²⁾, (*Chloris chloris* ²⁾), *Passer domesticus* ³⁾, *Sturnus vulgaris* ³⁾, *Emberiza citrinella* ²⁾, *Emberiza hortulana* ¹⁾, *Alauda arvensis* ¹⁾, *Anthus pratensis* ¹⁾, *Motacilla flava* ¹⁾, *M. alba* ¹⁻³⁾, *Parus major* ²⁻³⁾, *Muscicapa striata* ²⁻³⁾, *M. hypoleuca* ³⁾, *Phoenicurus phoenicurus* ²⁻³⁾, *Oenanthe oenanthe* ¹⁻³⁾, *Saxicola rubetra* ¹⁻²⁾, *Sylvia borin* ²⁾, *Sylvia curruca* ²⁾, *Turdus pilaris* ²⁾, *Turdus musicus* ²⁾, *Hirundo rustica* ³⁾, *Delichon urbica* ³⁾, *Riparia riparia* ³⁾, *Apus apus* ³⁾, (*Lynx torquilla*) ²⁻³⁾, *Dryobates major* ²⁾, *Numenius arquata* ¹⁻²⁾, (*Vanellus vanellus*) ¹⁾ ja (*Anas acuta*) ¹⁾. — *Sylvia curruca* ja

¹⁾ Pesä viljelmillä, ²⁾ viljelysmaiden tai asumusten lähetyvillä, ³⁾ pöntössä, rakennuksessa tai laitteissa.

Chloris chlorisen olen tavannut tuoreiden kuusikankaiden laidoissa paitsi viljelmien lähetytyillä myös rantojen katajapensastoissa, ensinmainitun lisäksi Sauvosaaressa keskellä asutusaluetta. *Phoenicurus phoenicurus* on hyvin tyypillinen asutusalueella, mutta tavataan samoin kuin *Muscicapa striata* myös täysin luonnonvaraisena kiviillä mäntykankailla ja saariston lehtimetsää kasvavilla saarilla.

Lehdoissa ja lehtomaisissa tuoreissa kangasmetsissä on yleisempinä kuin muualla tavattu mm.: *Sylvia borin* ⁴⁾, *Regulus regulus* ⁵⁾, *Phylloscopus collybita* ⁵⁾, *Erithacus rubecula* ja *Carduelis spinus* ⁵⁾, lehtokorvissa: *Emberiza rustica*, *Tringa ochropus* ja *Scolopax rusticola*. Kaikki mainitut lajit paitsi *Sylvia borin* ja *Emberiza rustica* ovat alueella harvalukuisia. Tuoreiden kangasmetsien lajeista mainittakoon lisäksi *Pyrrhula pyrrhula* ⁵⁾, *Loxia curvirostra* ⁵⁾, *Turdus ericetorum philomelos*, *Turdus musicus*, *Parus atricapillus* ⁴⁾ sekä alueen yleisimmät lajit *Phylloscopus trochilus*, *Fringilla coelebs* ja *Anthus trivialis*, joita tavataan kaikissa metsissä, puulajista ja metsätyypistä riippumatta.

Asutukselta ja viljelykseltä säilyneillä „sisämaan“ karummilla suo- ja metsämailla tavataan mm.: *Anthus trivialis* ⁶⁾, *Anthus pratensis* ⁶⁾, *Emberiza rustica* ⁶⁾, *Emberiza schoeniclus* ⁶⁾, *Fringilla montifringilla*, *Carduelis linaria*, *Turdus musicus*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Muscicapa striata*, *Capella gallinago* ⁶⁾ ja *Lagopus lagopus*. Alavilla ranta- ja tulvamailla rannikolla ja jokivarressa tavataan osaksi samoja lajeja: *Anthus trivialis*, *Anthus pratensis*, *Emberiza schoeniclus*, (*Emberiza rustica*), *Turdus musicus*, *Capella gallinago*, *Anas platyrhynchos*, *Anas acuta*, *Anas penelope*, *Anas crecca*, *Nyroca fuligula* ym.

Saariston pienillä lehtimetsää kasvavilla saarilla on lajisto osaksi sama, vaikka soistumista ei olisikaan havaittavissa: *Anthus trivialis*, *Emberiza schoeniclus*, *Fringilla montifringilla*, *Carduelis linaria*, *Lagopus lagopus*, *Fringilla coelebs*, *Phylloscopus trochilus*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Muscicapa striata*, *Turdus musicus*, *Motacilla alba*, *Oenanthe oenanthe*, *Riparia riparia*, *Calidris temminckii*, *Tringa hypoleucos*, *Charadrius hiaticula*, *Nyroca fuligula*, *Mergus merganser*, *Mergus serrator*. Metsättömillä pienillä kallio- ja kivikko- luodoilla tavataan: *Oenanthe oenanthe*, *Motacilla alba*, (*Riparia riparia*), *Charadrius hiaticula*, *Calidris temminckii*, (*Tringa totanus*),

⁴⁾ Lehtimetsän laji, ⁵⁾ havumetsän laji, ⁶⁾ etenkin soistuneilla mailla.

(*Haematopus ostralegus* ?), *Nyroca fuligula*, *Mergus merganser*, *Mergus serrator*, *Larus canus*, *Larus fuscus*, *Sterna hirundo*, (*Hydroprogne caspia* ?).

Kemin saaristo on hyvin vesi- ja rantalintuköyhää. Pohjoisen *Calidris temminckii* tosin tapaa melkein joka karilla ja luodolla samoin *Tringa hypoleucos* ja *Charadrius hiaticularum*. *Tringa totanus* on hyvin harvinainen. *Haematopus ostralegus* ja *Charadrius dubius curonicus* olen tavannut pesivänä vain kaupungin rajan ulkopuolella. Vesilinnuista on yleisin *Nyroca fuligula*, joka pesii sekä saariston kareilla ja luodoilla että mantereiden rannoilla. *Mergus merganser* ja *M. serrator* pesivät vain harvoilla kivikkosaarilla ja luodoilla. *Oidemia fusca* pesiminen alueella on epävarma ja haaska puuttuu kokonaan. Lokkilinnuista pesivät *Larus canus*, *L. fuscus* ja *Sterna hirundo* harvalukuisina saariston luodoilla ja kareilla. *Hydroprogne caspia* pesi joko kaupungin saaristoalueella tai sen läheisyydessä. *Alca torda* ja *Uria grylle* tuskin pesivät alueella.

Kaupungin alueen linnustolle on ominaista „viljelys-“ ja „kulttuurilajien“ samoinkuin viljavien maiden lajien suhteellisen runsas lajimäärä. Ns. eteläisiä lajeja⁸⁾ on näiden lajien joukossa monta kuten esim. *Garrulus glandarius*, *Sturnus vulgaris*, *Chloris chloris*, *Carduelis spinus*, *Parus major*, *Regulus regulus*, *Muscicapa hypoleuca*, *Phylloscopus collybita*, *Sylvia curruca*, *Erithacus rubecula*, *Lynx torquilla*, *Dryobates major*, *Tringa ochropus*, *Vanellus vanellus*, *Scolopax rusticola*, joista monet tosin tavataan alueella harvalukuisina, samoinkuin *Parus cristatus*, *Sylvia communis*, *Larus ridibundus* ja *Charadrius dubius curonicus* (ks. systemaattista osaa).

Soilla, rannoilla sekä saariston saarilla ja luodoilla tavataan lajimäärältään pienempi ryhmä, jonka lajeista osaa meillä pidetään pohjoisina, kuten *Emberiza rustica*, *Turdus musicus*, *Fringilla montifringilla*, *Carduelis linaria*, *Tringa temminckii* ja *Lagopus lagopus*.

Lokkien ja sälönokkaisten harvalukuisuus saaristossa johtunee saarien vähälukuisuudesta ja kaupungin asutusalueen läheisyydestä sekä yleistyneestä lohikalastuksesta rannikolla. Kalastus ei myös-

⁸⁾ Vrt. esim. MERIKALLIO E., 1946, Über regionale Verbreitung und Anzahl der Landvögel in Süd- und Mittelfinnland, besonders in deren östlichen Teilen, im Lichte von quantitativen Untersuchungen I. — Ann. Zool. Soc. Zool. Bot. Fenn. Vanamo 12, No 1.

kään lisää lokkilintujen ravinnonsaantimahdollisuuksia kuten esim. Ahvenanmaan kalastuskeskuksissa, missä kalat perataan heti pyynnin jälkeen.

Lajistollinen katsaus.

Corvus corax L. Pesimisestä ei ole havaintoja. Tavataan talvella sekä muuttoaikana muiden varislintujen mukana.

Corvus corone cornix L. Yleinen. Tavattu myös talvehtivana pienin parvin Karihaaran viljelysmaiden ja teurastamon lähetyillä.

Corvus frugilegus L. Mustavariksia olen vuodesta 1940 nähnyt säännöllisesti huhtikuun puolivälistä toukokuun puoliväliin saakka pienin joukoin yhdessä varisten kanssa. Suurin parvi 15 yks. 1. V. 1940.

Coloeus monedula (L.). 6. IV. 1937 kaupungin kirkontornissa, josta harakat hätyyttivät ne pois. Toukokuussa 1939 pieni parvi Karjalahden pelloilla yhdessä varisten kanssa.

Pica pica fennorum Lönnb. Näyttää olevan varista yleisempi. Pesii paitsi asutusten lähetyillä myös rantojen tulvamaiden koivikoissa.

Nucifraga caryocatactes macrorhynchus Brehm. Monena syksynä näyttäytynyt kaupungin pikkupuistojen sembramännissä. Esim.: 4. X. 1935 ja 10. IX. 1938 1 yks. aseman puistikossa.

Garrulus glandarius (L.). Alueella säännöllisesti pesivä laji, jonka useimmiten olen tavannut valtamaantien varressa olevissa kuusimetsissä.

Sturnus vulgaris (L.). Yleinen. Laji on kokonaan pesimäpöntöistä riippuvainen. Kemissä Sauvosaaressa lienevät ensimmäiset kotaraiset saapuneet v. 1912 (M. E. Huuonon).

Chloris chloris L. Ensimmäinen havainto on vuodelta 1941, jolloin 16. V. tapasin pesänsä rakentavan parin katajaa kasvavalla metsärinteellä Ruonaajan varrella. 29. V. 1944 2 paria Kuivanuoron saarella sekä myöhemmin pitkin kesää Karsikon niemessä, Maksiemen Parsialan kylässä ja Ykskuudessa Kemissä kaupungin etelärajasta muutama kilometri Simonsin pitäjän puolella muutamia pareja ja poikueita.

Carduelis spinus L. Tavattu harvalukuisena kaikkina havaintovuosina, tavallista runsaammin kuitenkin kesällä 1944, koko kaupungin alueella sekä lisäksi Simonsissa ja Kemissä mlk:ssa Tervolan pitäjän rajalle saakka.

Carduelis linaria L. On ainakin havaintovuosina 1940—44 tavattu pesivänä sekä kaupungin varsinaisella asutusalueella että sen ulkopuolella mm. saaristossa.

Carduelis hornemanni exilipes (Coues). 10. V. 1942 1 yks. suuressa urpiaisparvessa Paviljonginmäessä.

Pyrrhula pyrrhula (L.). Tavattu alueella kaikkina havaintovuosina pesimisaikana.

Pinicola enucleator (L.). Muutto- ja kiertolintuna tavattu vv. 1939—45. (Lajin esiintymissuhteita tulen käsittelemään eri kirjoituksessa.)

Loxia curvirostra L. Merkitty muistiin vuosilta 1935, 1937, 1942, 1943 ja 1944. Kevätalvi 1943 oli todellinen käpylintuvuosi, jolloin lintuja oli paikkakunnalla tavattoman runsaasti.

Fringilla coelebs L. Pesivistä pikkulinnuista pajulinnun jälkeen todennäköisesti yleisin.

Fringilla montifringilla L. Muuttoaikoja lukuunottamatta verrattain harvalukuinen, varsinkin peippoon verrattuna. Saariston pienillä saarilla laji kuitenkin melkein poikkeuksetta tavataan pesimisaikana.

Passer domesticus (L.). Tavataan asutusalueilla, joskaan ei varsin yleisenä.

Emberiza citrinella L. On alueella muuttolintu, joka kevätmuuttajista useimmiten saapuu ensimmäisenä. Pesivänä yleinen.

Emberiza hortulana L. Viljelysmailla yleinen ja leivosen jälkeen leimaa-antavin laji. Kemin mlk:ssa tyypillinen jokivarren viljelmille.

Emberiza rustica Pall. Pohjansirkun olen alueella tavannut jonkin verran punarintaa yleisempänä, lehtokorvissa sekä mitä erilaisimpien pikkusoiden lähettyvillä. Ruonaojan maastossa, missä aina olen tavannut useampia yksilöitä, laskin 14. V. 1942 kulkiesani pitkin ratavallia 500 metrin matkalla neljä laulavaa koirasta. Paitsi Kemin kaupungissa olen tavannut pohjansirkun myös Kemin mlk:n Liedakkalan kylässä sekä Simon pitäjässä.

Emberiza schoeniclus (L.). Tyypillinen tulvamaiden, rantojen ja suoniittyjen pensastojen asukas. Tavataan melkein poikkeuksetta myös saariston pienillä saarilla.

Calcarius lapponicus (L.). 23. V. 1942 sekä 16. V. 1944 Ajoksen saaren ja Kalkkinokan välisessä maastossa. Kummallakin kerralla laulavia koiraita metsikössä ja lentäviä yksilöitä pelloilla.

Plectrophenax nivalis (L.). Kevätmuuton aikana verrattain tavallinen kaupungin teillä ja viljelmillä.

Alauda arvensis L. Yleinen viljelmillä.

Anthus trivialis (L.). Varsinkin alavien rantamaiden metsiköissä ja saarilla.

Anthus pratensis (L.). Viljelyksillä, niityillä ja suoaukeamien laidoilla.

Motacilla flava subsp. L. Pelloilla ja niityillä.

Motacilla alba L. Asutuilla seuduilla, viljelyksillä, saarilla ja luodoilla.

Parus major L. Kaupungin asutusalueella.

Parus ater L. Tavattu vain talvella.

Parus cristatus L. Harvinainen. Laulavia koiraita olen pesimäaikana kuullut kymmenkunta kertaa. Kesällä 1944 merkitsin muistiin kolme laulavaa yksilöä. Tavattu useimmiten kuivilla kankailla.

Parus atricapillus borealis Selys. Yleinen.

Regulus regulus (L.). Tavattu kaikkina havaintovuosina, runsaimmin Ruonaojan lähetyvillä olevissa rehevissä kuusikoissa. Sydäntalvella en ole hippiäistä nähnyt. Aikaisin havainto kevätpuolella 30. III. 1941.

Bombycilla garrulus (L.). Syksyllä, talvella ja keväällä muuttaja kiertolintuna.

Muscicapa striata (Pall.). Asutusalueilla, kuivilla mäntykankailla ja saarilla.

Muscicapa hypoleuca (Pall.). Kaupunkilintuna lienee kirjosiippo aina viime vuosikymmeneen saakka ollut hyvin harvinainen; vuonna 1936 pesi Sauvosaaren kaupunginosassa yksi ainoa pari. Sen jälkeen kun kaupungin puistoihin 1937 asetettiin sopivia pönttöjä on samassa kaupunginosassa säännöllisesti pesinyt 3—6 paria. Koko kaupungin laajalla alueella pesii kymmenkunta paria.

Phylloscopus collybita abietinus (Nilss.). Joka vuosi 3—5 paria. Syksyllä muuton aikana lintuja näkee kaupungissa aina syyskuun viime päiviin saakka.

Phylloscopus trochilus (L.). Yleisin pikkulintu alueella.

Acrocephalus schoenobaenus (L.). Vuosina 1936—39 muuton aikana. 1940, jolloin olin ensimmäistä kesää paikkakunnalla, löysin Kiikelin niemestä pienen järviruokokasvuston, missä sittemmin vuosittain 2—5 paria on pesinyt.

Sylvia borin (Bodd.). Alueella verrattain tavallinen. Niinpä

tapasin Kiikelinniemessä kesällä 1942 7 paria. Kesällä 1944 jouduin päivittäin ajamaan polkupyörällä 14 km:n matkan kaupungin läpi. Tällä matkalla laskin 11 laulavaa koirasta. Kaupungin alueella pesi ainakin sinä vuonna useita kymmeniä pareja.

Sylvia communis Lath. Tuskin pesii säännöllisesti paikkakunnalla. Laulavista koiraista minulla on seuraavat havainnot: 19.V.1936 Sauvosaari 1 yks., 8.VI.1940 Kiikelinniemi 2 yks., 15.VI.1940 Ruonaoja 1 yks. ja 16.VII.1943 Ajos 1 yks.

Sylvia curruca L. Tavattu kaikkina havaintovuosina, tavallista runsaammin mielestäni 1940 ja 1944. Kemin mlk:n Liedakkalan kylässä se myös kuuluu vakinaisiin asukkaisiin.

Turdus pilaris L. Kesällä 1944 oli laji aika yleinen, kun se aikaisemmin oli esiintynyt verrattain harvalukuisena puistoissa ja viljelysmaiden reunamilla.

Turdus philomelos Brehm. Tuntuu olevan alueella harvalukuisen johtuen ehkä nuorten tuuheitten kuusimetsiköiden puutteesta.

Turdus musicus L. On rastaista yleisin ja tavataan kaupungin puistoissa yhtä hyvin kuin manteren ja saarten metsämaillakin.

Turdus merula L. Kemin lyseon kokoelmissa on yksilö, joka on ammuttu Kemin Laurilassa 27.XI.1931. Tri H. Snellman on lisäksi kerran syystalvella nähnyt mustarastaan Kemissä.

Oenanthe oenanthe (L.). Yleinen aukeilla mailla asutusalueella sekä saariston saarilla ja luodoilla.

Saxicola rubetra L. Tavataan Kemijokivarren rantaniittyjen ja viljelysmaiden reunamilla.

Phoenicurus phoenicurus L. Asutusalueen yleisimpiä lajeja. Kuivilla mäntykankailla runsaslukuinen.

Luscinia svecica (L.). Sinirinta kuuluu alueen läpi säännöllisesti muuttaviin lajeihin. Muutto tapahtuu toukokuun loppupuoliskolla, alkaen aikaisintaan puolivälissä ja on päättynyt viimeistään kymmenen päivää myöhemmin.

Erithacus rubecula (L.). Alueella pesii säännöllisesti muutamia kymmeniä pareja. Tavataan syysmuuton aikana vielä loka-kuussa. Myöhäisin havainto 21.X.1935.

Prunella modularis L. Kevätmuuton aikana 29—30.IV.1936 Sauvosaassa laulava koiras.

Hirundo rustica L. Asutusalueella yleinen.

Delichon urbica (L.). Samoin kuin edellinen.

Riparia riparia (L.). Sangen runsaslukuisena soranottopai-

koissa, maantieleikkauksissa ym. sekä rannikolla ja saariston kivik-
kuisilla saarilla ja luodoilla.

Apus a. apus (L.). Tri Snellman mainitsee tervapääskyn pesineen Karihaarassa vuonna 1934. Kemin kaupungin kirkossa pesi 1940—44 1—3 paria.

Dryobates major (L.). Palokärjen ohella ainoa tikkalaji, jonka olen säännöllisesti tavannut alueella. 1942 se esiintyi tavallista runsaampana ⁹⁾.

Dryobates leucotus (Bechst.). 3.III.1943 ♂ Kirkkopuistokadun koivuissa.

Picoides tridactylus (L.). 14.V.1942 oleskeli koiraslintu Ahvenjärven rantametsiköissä.

Dryocopus martius (L.). Tavattu säännöllisesti alueella.

Lynx torquilla L. Ennen vuotta 1940 havaittu vain muutamia kertoja, mutta mainitun vuoden jälkeen useammin, mm. kesällä 1942 merkitsin muistiin 5 paria.

Cuculus canorus L. Tavattu säännöllisesti viljelysmaihin rajoituvissa metsissä.

Surnia ulula (L.). Tavattu syksyllä ja talvella.

Aegolius funereus L. Tavattu syystalvella ja kerran keväällä: 30.III.1943.

Asio otus (L.). 22.IV.1941 Kiikelinniessä 1 yks.

Asio flammeus (Pontopp.). Tavattu syysmuuton aikana.

Falco peregrinus Tunst. Havaittu 24.V.1940 1 yks.

Falco subbuteo L. Havaittu muuttoaikana huhtikuun loppupuolella ja toukokuun alussa aukeiden tulvamaiden varsilla; esim. 26.IV.1936 Karjalahti 1 yks.

Falco columbarius aesalon Tunst. Muuttoaikana toukokuun alussa, esim. 8.V.1940.

Falco tinnunculus L. Nähty toukokuussa jokivarren niittyjen ja viljelmien sekä pienempien metsäaukeamien yläpuolella, esim. 18.V.1939.

Buteo lagopus (Brünn.). Havaittu muutamia kertoja keväällä, esim. 18.IV.1943.

Buteo buteo (L.). Sekä kevätmuuton aikana että myöhemmin alueen näkyvin ja niin ollen yleisimmältä vaikuttava petolintu.

⁹⁾ Vrt. WAARAMAKI, T., 1945, Eräitä lintutietoja Kuusamosta vuosilta 1934—36, 1937—39 ja 1941—43. — O. F. XXII: 17—21.

Circus cyaneus (L.). Muuttavia sinihaukkakoiraita mm. 30. IX. 1936 Liedakkalassa, 2. V. 1940 Karjalahdessa ja 12. V. 1940 Ruona-
ojan lähetyvillä.

Accipiter gentilis (L.). Tavattu kevätmuuton aikana maaliskuusta alkaen sekä kesällä.

Accipiter nisus (L.). Samoin kuin edellinen. Pikkuhaukoista yleisin. Saapuu useimmiten huhtikuun loppupuolella.

Pandion haliaetus (L.). Todennäköisesti yksi pesivä pari Ruona-
ojan takaisessa suo- ja metsämaastossa.

Cygnus cygnus L. 23. IV. 1939 11 yks.

Anser fabalis (Lath.). Muuton aikana huhtikuun lopussa ja toukokuussa.

Anas platyrhyncha L. Muuttavista sorsista yleisin ja runsaslukuisin. Pesivänä luultavasti samoin.

Anas crecca L. Tavataan pienten lampien sekä purojen rannoilla ja varsilla.

Anas querquedula L. 12. V. 1940 Ruonaojassa 1 pari.

Anas penelope L. Verrattain yleinen tulvarannoilla rannikolla sekä jokivarren suistossa.

Anas acuta L. Verrattain yleinen. Pesä löytynyt mm. Karjalahden rannalla olevalta pellolta.

Spatula clypeata L. Kemin Karjalahdessa 11--12. V. 1943 3 paria sekä 10--16. V. 1944, jolloin suurin näkemäni määrä oli 7 paria. Pesimisestä ei ole havaintoja. 20. VIII. 1944 ammuin Tornionjoen Karunkijärvestä (66° p.l.) lentokykyisen poikaslinnun.

Nyroca ferina (L.). 16. V. 1944 3 ♂♂ Ajoksen ja Kalkkinokan välisillä vesialueilla.

Nyroca fuligula (L.). Sukeltajasorsista yleisin. Pesii sekä saariston kareilla ja luodoilla että mantereen rannoilla.

Bucephala clangula L. Havaittu sekä muuttoaikoina että myöhemmin. Pesimisestä ei tarkempia tietoja.

Oidemia fusca L. Pilkkasiiven olen nähnyt alueella vain muutamia kertoja keväällä ja syksyllä enkä ole todennut pesimiseen viittaavaa. Si on kirkonkylän edustalla olevassa saaristossa keväällä 1937 toukokuun loppupuolella useampia pareja.

Mergus merganser L. Harvalukuisena pesimälintuna saarilla ja luodoilla.

Mergus serrator L. Samoin kuin edellinen.

Mergus albellus L. 5.V.1940 2 ♂♂ Karjalahdessa.

Phalacrocorax carbo (L.). Ajos-saaren ja kaupungin välisillä vesillä 20.V.37 15 yks. käsittävä parvi.

Colymbus arcticus L. Pesii mm. Kallinjärvässä.

Colymbus stellatus Pontopp. Havaittu pitkin kesää rannikolle päivittäin lentäviä yksilöitä sekä loppukesästä poikueita.

Columba palumbus L. Nähty muutamia kertoja. Muistiin on tullut merkityksi vain viimeinen havainto: 26.VIII.1944 kaksi lentävää yks.

Haematopus ostralegus L. Näyttää siltä, ettei meriharakka sopivista pesimäpaikoista huolimatta pesi kaupungin rajojen sisäpuolella. Muuttoaikana en myöskään ole sitä alueella tavannut. Sensijaan jo pari kilometriä kaupungin etelärajasta, Maksniemen pienillä kivikkokareilla ja hiekkarannoilla Simon pitäjässä näin muutamia pareja oleskelevan koko kesän 1944.

Charadrius hiaticula L. Tavataan pesivänä jokseenkin jokaisella saarella, luodolla ja karilla.

Charadrius dubius curonicus Gmel. Kesällä 1944 pesi Maksniemessä mantereen hietikkorannalla pikkutyllipari. Tylli asusti sadan metrin päässä pienellä karilla.

Charadrius apricarius Brehm. Tavataan säännöllisesti kevätmuuton aikana.

Vanellus vanellus L. Vuodesta 1936 asti olen todennut töyhtöhyypän pesivän Karjalahden niityillä tai pelloilla. Havaitut pariluvut: 1936 yksi, 1937—39 kaksi, 1941 yksi, 1942 kaksi, 1943 yksi, 1944 kolme ja 1945 kaksi paria. V. 1944 oli pesiminen myöhässä, sillä poikaset kuoriutuvat vasta kesäkuun viimeisinä päivinä. Saapuminen keväällä ja pesiminen näyttää tapahtuvan lähes kuukauden verran myöhemmin kuin Turun seudussa, missä 1921 ensimmäisen kerran löysin linnun pesän, jossa jo 10.IV. oli 4 munaa. Samoin kuin Turun puolella näyttää töyhtöhyypä täälläkin mieluummin pesivän pelloilla kuin luonnonniityillä.

Philomachus pugnax (L.). Tavattu säännöllisesti keväällä muuton aikana.

Calidris alpina (L.). Samoin kuin edellinen.

Calidris temminckii (Leisl.). Saariston tyypillisimpiä lajeja. Pesii säännöllisesti ja yhtä yleisesti kuin tylli saariston kareilla ja luodoilla. Vv. 1942—43 tapasin joka saarella suurten metsäsaarten ulkopuolella yhden tai useampia pareja. 18.VII.1942 löysin kaksi

poikuetta, jotka olivat noin viikon vanhoja; meren jäät lähtivät sinä kesänä vasta 5. VI.

Tringa hypoleucos L. Luultavasti yleisin alueella pesivistä kahlaajista. Tavataan mantereen ja suurempien karien rannoilla sekä juoksevien vesien varsilla.

Tringa glareola L. Muuttavista kahlaajista yleisin. Pesimisestä ei ole havaintoja.

Tringa ochropus L. Metsäviklon olen viitenä vuotena peräkkäin (1939—1943) tavannut Ruonaojan varressa toukokuun ja kesäkuun ajan. Paikalla on kunakin vuonna ollut yksi pari, toukokuun aikana olen siellä joskus nähnyt 3 yks.

Tringa totanus L. Harvinainen. Olen tavannut sen vain keran 1942 pesivänä pienellä kallioluodolla. Muuttoaikanaakin näkee vain harvoja yksilöitä.

Tringa erythropus (Pall.). Muuttoaikana keväällä tavallinen.

Tringa nebularia (Gunn.). Muuttoaikana keväällä. Pesimistä en ole todennut.

Numenius arquata (L.). Muuttoaikana keväällä verrattain yleinen, pesivänä harvalukuinen.

Capella gallinago (L.). Verrattain yleinen vesiperäisillä niityillä ja soilla.

Lymnocyptes minimus (Brünn.). 13. V. 1944 Karjalahti 1 yks.

Scolopax r. rusticola L. Kesällä 1944 näin säännöllisesti Ruonaojan läheisessä maastossa 3—4 lentävää koirasta. Aikaisempina vuosina en ole illalla käynyt paikalla. 20. IX. 1936 Liedakkalassa 1 yks.

Larus r. ridibundus L. Naurulokin olen nähnyt Kemissä säännöllisesti vuodesta 1936 lähtien. Pesimisestä minulla kuitenkin on vain yksi varma tieto: v. 1938 III luokan oppilas Erkki Havela löysi lähellä Karjalahtea olevasta pienestä Takajärvestä kolme naurulokin pesää. Pikkujärvet vapautuvat jäistä hyvin myöhään, usein vasta kesäkuun puolella, jonka takia naurulokit koko toukokuun ajan oleskelevat joko Karjalahdessa tai meren lahdissa. Suurimmat yksilöluluvat, mitkä jonakin tiettyinä havaintohetkenä olen näissä havaintopaikoissa todennut, ovat: 29. IV.—1. V. 1936 6 yks., 8. V. 1936 8 yks., 23—28. IV. 1937 20 yks., 27. IV. 1938 27 yks., 20. V. 1939 6 yks., 8. V. 1940 24 yks., 12. V. 1941 8 yks., 8—10. V. 1942 10 yks., 9. V. 1943 5 yks. ja 10. V. 1944 3 yks.

Larus canus L. Pesii harvalukuisena saariston luodoilla ja kareilla.

Larus argentatus (Pontopp.) Saapuu lokeista ensimmäisenä huhtikuun loppupuolella. Pesimisestä ei ole havaintoja.

Larus fuscus L. Samoin kuin kalalokki saaristossa harvalukuinen.

Sterna hirundo L. Pesivänä harvalukuinen.

Hydroprogne caspia (Pall.). 18. VII. 42 Ajoksen saaren edustalla ääntelevä yksilö. Seuraava havainto on vuodelta 1944, jolloin 26. VIII. mantereen pienessä lahdessa näin vanhan linnun ja kolme saman vuoden poikaslintua yhteisissä kalastuspuuhissa.

Alca torda L. Parven ruokkeja näin korkealla ilmassa 18. VII. 1942 lähellä Inakaria meren puolella.

Uria g. grylle (L.). 7 yks. käsittävä parvi kaupungin sisäsata-massa 15. V. 1937.

Grus grus (L.). Muuttoaikana keväällä yleinen.

Tetrao urogallus L. Verrattain yleinen.

Lyrurus tetrix (L.). Yleinen.

Tetrastes bonasia (L.). Yleinen.

Lagopus lagopus (L.). Tavataan metsäsoilla mantereella sekä saariston saarilla ja luodoilla.

Perdix perdix (L.). 26. IV. 1942 1 yks. aukealla pellolla, josta lumi oli jo tyystin sulanut; 24. X. 1943, jolloin maa oli kovassa rou-dassa, 15 yks. käsittävä parvi, joka oleskeli jäätyneen rannan heinä- ja saramättäissä.

Zusammenfassung: Beobachtungen über die Vogelfauna im Gebiet der Stadt Kemi. — Das Gebiet der Stadt Kemi (65° 44' N, 24° 34' O) umfasst einen 15 km langen und 4 km breiten Küstenstreifen am Bott-nischen Meerbusen sowie die anschliessenden Küstengewässer 6—7 km meerwärts. Die Besiedelung (Einwohnerzahl ca. 20,000) besteht aus mehre-ren küstennahen Industriezentren, die durch spärlicher bewohnte Gegenden miteinander verbunden sind. Daneben gibt es jedoch sowohl im Binnen-lande als im Schärenhof Gegenden, wo sich die Wald-, Moor- und Wiesen-vegetation recht gut erhalten hat. Die vorliegenden Beobachtungen wurden in den Winterhalbjahren 1936—1944 sowie in den Sommern 1940—1944 gemacht. Die Brutvögel der verschiedenen Standorte werden erörtert. Die folgenden, ihrer allgemeinen finnischen Verbreitung nach südlichen Arten kommen hauptsächlich in mehr oder weniger eutraphenten Vegetations-typen oder kulturbetonten Biotopen vor (die seltenen Arten in Klammern): *Sturnus vulgaris*, (*Chloris chloris*), *Carduelis spinus*, *Parus major*, *Regulus regu-lus*, *Muscicapa hypoleuca*, *Phylloscopus collybita*, *Sylvia curruca*, (*Sylvia com-munis*), *Erithacus rubecula*, *lynx torquilla*, *Dryobates major*, (*Tringa ochropus*, *Vanellus vanellus*, *Scolopax rusticola*, *Larus ridibundus*). Auf Mooren, Ufern

Muuttolintujen saapumisajat vv. 1936—44. ¹⁾

(Ankunft der Zugvögel.)

	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
<i>Corvus cornix</i>	17. III.	1. IV.	1. IV.	—	—	13. III.	12. IV.	29. III.	2. IV.
<i>Sturnus vulgaris</i>	18. IV.	5. IV.	15. IV.	7. IV.	21. IV.	14. IV.	15. IV.	21. III.	16. IV.
<i>Carduelis linaria</i>	26. IV.	12. IV.	1. IV.	—	20. IV.	27. IV.	9. IV.	—	—
<i>Fringilla coelebs</i>	23. IV.	12. IV.	20. IV.	15. IV.	25. IV.	20. IV.	17. IV.	8. IV.	23. IV.
<i>F. montifringilla</i>	29. IV.	6. V.	8. V.	11. V.	6. V.	—	1. V.	8. V.	10. V.
<i>Emberiza citrinella</i>	22. IV.	1. IV.	—	—	21. IV.	20. IV.	18. IV.	21. III.	22. III.
<i>E. hortulana</i>	24. V.	22. V.	—	—	20. V.	—	17. V.	20. V.	14. V.
<i>E. rustica</i>	15. V.	17. V.	—	14. V.	—	—	14. V.	—	10. V.
<i>E. schoeniclus</i>	10. V.	6. V.	—	18. V.	12. V.	16. V.	1. V.	6. V.	12. V.
<i>Alauda arvensis</i>	29. IV.	18. IV.	21. IV.	16. IV.	22. IV.	28. IV.	17. IV.	29. III.	23. IV.
<i>Anthus trivialis</i>	17. V.	6. V.	—	14. V.	12. V.	—	14. V.	8. V.	16. V.
<i>A. pratensis</i>	26. IV.	22. IV.	—	14. V.	1. V.	30. IV.	28. IV.	—	2. V.
<i>Motacilla flava</i>	15. V.	6. V.	22. V.	18. V.	19. V.	—	17. V.	11. V.	13. V.
<i>M. alba</i>	21. IV.	15. IV.	21. IV.	15. IV.	29. IV.	27. IV.	25. IV.	—	23. IV.
<i>Muscicapa striata</i>	22. V.	15. V.	29. V.	22. V.	27. V.	—	—	31. V.	21. V.
<i>M. hypoleuca</i>	18. V.	15. V.	29. V.	22. V.	26. V.	—	—	14. V.	18. V.
<i>Phylloscopus collybita</i>	—	6. V.	—	—	12. V.	16. V.	10. V.	8. V.	14. V.
<i>Ph. trochilus</i>	10. V.	11. V.	—	15. V.	12. V.	—	23. V.	21. V.	16. V.
<i>Sylvia curruca</i>	24. V.	17. V.	—	24. V.	30. V.	—	—	8. VI.	29. V.
<i>Turdus pilaris</i>	1. V	30. IV	—	11. V.	—	—	1. V.	30. IV.	14. V.
<i>T. philomelos</i>	—	6. V.	—	—	12. V.	—	1. V.	6. V.	10. V.
<i>T. musicus</i>	29. IV.	30. IV.	1. V.	14. V.	7. V.	6. V.	1. V.	6. V.	10. V.
<i>Oenanthe oenanthe</i>	26. IV.	25. IV.	—	11. V.	2. V.	11. V.	1. V.	3. V.	6. V.
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	10. V.	6. V.	—	11. V.	8. V.	16. V.	14. V.	5. V.	14. V.
<i>Luscinia svecica</i>	—	—	15. V.	18. V.	15. V.	—	23. V.	—	21. V.
<i>Erithacus rubecula</i>	30. IV.	6. V.	—	14. V.	12. V.	11. V.	1. V.	—	10. V.
<i>Hirundo rustica</i>	13. V.	16. V.	—	18. V.	21. V.	—	17. V.	22. V.	14. V.
<i>Riparia riparia</i>	22. V.	22. V.	—	18. V.	30. V.	—	—	23. V.	28. V.
<i>Cuculus canorus</i>	21. V.	22. V.	27. V.	—	31. V.	—	—	—	4. VI.
<i>Buteo buteo</i>	—	28. IV.	—	14. V.	1. V.	11. V.	14. V.	18. IV.	1. V.
<i>Accipiter nisus</i>	26. IV.	23. IV.	—	—	29. IV.	—	—	22. IV.	27. IV.
<i>Pandion haliaetus</i>	—	—	—	14. V.	12. V.	16. V.	10. V.	8. V.	10. V.
<i>Anas platyrhynchos</i>	25. IV.	18. IV.	27. IV.	23. IV.	27. IV.	30. IV.	19. IV.	6. IV.	27. IV.
<i>A. crecca</i>	29. IV.	—	—	—	12. V.	16. V.	10. V.	17. IV.	10. V.
<i>A. penelope</i>	26. IV.	—	—	—	2. V.	16. V.	23. V.	21. IV.	10. V.
<i>A. acuta</i>	29. IV.	25. IV.	29. IV.	14. V.	3. V.	11. V.	10. V.	24. IV.	10. V.
<i>Nyroca fuligula</i>	30. IV.	—	—	14. V.	15. V.	30. IV.	18. V.	12. V.	10. V.
<i>Bucephala clangula</i>	29. IV.	3. V.	29. IV.	14. V.	5. V.	—	1. V.	6. V.	10. V.

¹⁾ Taulukkoon on merkitty lajit, joista kirjoittaja on merkinnyt muistiin saapumisajat vähintään viitena keväänä.

	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944
<i>Mergus merganser</i> . . .	—	6. V.	—	15. V.	5. V.	—	—	6. V.	10. V.
<i>Vanellus vanellus</i> . . .	1. V.	26. IV.	29. IV.	—	—	30. IV.	18. IV.	22. IV.	—
<i>Philomachus pugnax</i> . . .	13. V.	9. V.	—	22. V.	—	—	17. V.	11. V.	11. V.
<i>Calidris temminckii</i> . . .	22. V.	—	—	22. V.	19. V.	—	—	9. V.	21. V.
<i>Tringa hypoleucos</i> . . .	—	17. V.	15. V.	14. V.	15. V.	—	—	—	14. V.
<i>T. glareola</i>	10. V.	6. V.	—	14. V.	15. V.	11. V.	14. V.	8. V.	13. V.
<i>T. ochropus</i>	—	—	—	14. V.	12. V.	16. V.	1. V.	6. V.	10. V.
<i>T. nebularia</i>	—	6. V.	—	16. V.	18. V.	—	17. V.	6. V.	10. V.
<i>Numenius arquata</i> . . .	29. IV.	26. IV.	27. IV.	16. IV.	1. V.	4. V.	1. V.	22. IV.	27. IV.
<i>Capella gallinago</i> . . .	—	17. V.	—	—	5. V.	—	7. V.	8. V.	10. V.
<i>Larus ridibundus</i> . . .	29. IV.	23. IV.	27. IV.	20. V.	2. V.	12. V.	7. V.	17. IV.	9. V.
<i>L. canus</i>	29. IV.	25. IV.	27. IV.	15. V.	2. V.	12. V.	10. V.	3. V.	7. V.
<i>L. fuscus</i>	8. V.	9. V.	—	20. V.	5. V.	—	18. V.	12. V.	14. V.
<i>Sterna hirundo</i>	—	—	—	20. V.	21. V.	—	23. V.	23. V.	16. V.
<i>Grus grus</i>	21. IV.	18. IV.	27. IV.	22. IV.	1. V.	29. IV.	30. IV.	21. IV.	2. V.
Jäidenlähtö Kemijoessa .	4. V.	26. IV.	—	—	12. V.	28. V.	18. V.	7. V.	16. V.
„ meressä	13. V.	7. V.	—	—	27. V.	7. VI.	5. VI.	18. V.	23. V.

und kleineren Inseln kommen mehrere nördliche Arten vor, z. B.: *Emberiza rustica*, *Fringilla montifringilla*, *Carduelis linaria*, *Lagopus lagopus*, *Calidris temminckii*. Die Vogelfauna der kleinen Schäreninseln ist artenarm (unsichere Brutvögel mit Fragezeichen): *Nyroca fuligula*, *Mergus merganser*, *M. serrator*, *Tringa hypoleucos*, *Charadrius hiaticula*, (*Ch. dubius curonicus?*, *Haematopus ostralegus?*), *Calidris temminckii*, (*Totanus totanus*), *Larus fuscus*, *L. canus*, *Sterna hirundo*, (*Hydroprogne caspia?*). Von diesen Arten kommen nur *Nyroca fuligula*, *Tringa hypoleucos*, *Calidris temminckii* und *Charadrius hiaticula* in grösserer Individuenzahl vor. — Die im Gebiet angetroffenen Arten werden S. 105—113 in systematischer Ordnung aufgezählt, die Ankunftszeiten der Zugvögel sind in der Tabelle S. 114—115 zusammengefasst.